

Kako so gozdovi važni.

Marsikateri srenje imajo že tako malo gozdnih deležev, da le z veliko silo izhajajo z lesom. Druge jih imajo za potrebo, ali o kaki nesreči bi bile že v zadregi. Zopet druge imajo gozdov še obilo, toda v tej obilnosti je del njih prihodkov, brez katerih nočejo in ne morejo biti. Sploh so zaloge še tolike, da je z lesom moči trgovati, kar nese veliko denarja. Veliko gozdne zemlje se celo ne more v polje predelati, ker je preslaba, prenerodovitna in v nepripravnih krajih. Potemtakem mora to, kar je zdaj gozd, tudi v prihodnje (veči del) ostati gozd. Toda korist deželna in posameznih posestnikov zahteva gospodarstvo tako uravnati, da hasni gozd, kolikor je največ moči. Zato je treba gospodarstvo v tem oziru izboljševati, ne pa ga zanemarjati. Pred drugim naj se neizmerna množina stelje skrči le do potrebe.

Gozd pa ni le neogibno potreben zaradi lesa, ampak ravno toliko je potreben goram proti plazom in zametom, ravninam proti zasipom in da se ne zaglinjajo vodne struge po njih; potreben je gozd tudi studencem, da se ohranijo, in podnebjem, da je vedno ugodno. Ako bi gozd ne dajal tudi nobene druge koristi, moral bi ostati kakor bramba deželi v prid in blaginjo. Zgodovina ima prav žalostnih dokazov, kako pridejo najrodovitejše dežele v nič, kadar iztrebijo gozde. Žalostni vzgledi so Palestina, Mala Azija, Španija, Grčija (pri nas menda tudi Kras) itd. Te dežele so imele nekdanj obilo studencev in potokov, bile so neizrečeno rodovitne in pod najboljšim obnebjem; sedaj vsega pomanjkuje. Naj povem pa nekatere posamezne vzglede.

Dalmacija je bila nekdanj cvetoča, studenčna dežela z najprijaznejšim obnebjem. Rimski velikaši so zaradi njenih lepot radi obiskovali to deželo. V srednjem veku so dobili Dalmacijo Benečani v posest. Le ti so po gozdih lomastili in jih brez usmiljenja izsekovali za trgovstvo z lesom ter tudi za ladije. Toda Dalmatinci niso marali svojih novih gospodarjev, upirali so se in napadali jih in plenili ter se skrivali po starodavnih gozdih, ki jih je zmerom še kaj bilo. Poslano je bilo toraj vojaštvo s poveljem, naj vse gozde popali. Ob konci tega preganjanja so cele barke napolnili s kozami, ki so jih med obožano ljudstvo razdelili. Tem živalim je bilo skrbeti, da se gozdi niso mogli več izpodrasti, in nalogo svojo so tudi natanko izpolnjevale. In glejte! Sedanj čas je Dalmacija tako ožuljena, pusta in suha, dežela, da daleč okrog ni take. Prijatelji kozji naj si to za uho zapišejo. Spodnji Egipt je bil nezdrav, in največ je devetkrat na leto tam deževalo. Na svet nekega evropskega zdravnika je Mehemed Ali paša dal nasediti 20 do 30 milijonov dreves, in število deževnih dni se je nato namnožilo do 42, in obnebe se izboljšuje. Po gornjem Egiptu pa, koder so datljeve gozde izsekovali, kaže se ravno nasprotno. Tudi v Tiberiji so jeli zemljo bolj pridno obdelovati, zasajati zelenjavo, in od tistega časa dežuje večkrat. — Ko je bilo po okrajini Bocage na Vendeljskem na Francoskem še gozdov, bilo je po

poljih in ob potih obilo vode. Od leta 1808. so jeli gozde skoro vse vprek izsekovati, in od tistega časa pomanjkuje polju velikokrat dežja, studenci in vodnjaki dajejo le malo vode.

Pred letom 1821. je Provansa (Provence) na Francoskem imela dokaj studencev in potokov. Leta 1822. so pozeble vse oljke, ki jih je bilo cele gozdove in treba jih je bilo potem posekati. Od tistega časa so potoki močno usihali, in poljedelstvo je bilo veliko težavnejše.

Glejte, ljubi kmetje, kako potrebno je torej skrbeti za gozde, loge, dobrave in goščave, da se ohranijo. Ako vam je kaj tudi do svojih otrok, a ne le za svoje grlo in želodec, bodite varčni z lesom in modro gospodarite z gozdi.

Katere stroke kmetijstva naj bodo zastopane na šolskem vrtu.

Katere stroke kmetijstva naj učitelj razkazuje na šolskem vrtu, zavisno je od velikosti vrta, od krajevnih razmer in od sredstev, ki jih ima na razpolaganje.

Na majhnem prostoru moči je uspešno razkazovati le sadjarstvo ter zelenjadarstvo, in ker je sadjarstvo sploh najvažnejša kmetijska stroka za šolski vrt, smem trditi, da mora biti zastopana na vsakem dobro urejenem šolskem vrtu.

Ker ostaja, če se pravilno obdeluje drevesnica, vedno nekaj praznega prostora, ki vsled umnega kolobarjenja počiva, porabi se ta prostor najbolje za zelenjadarstvo. Na večem vrtu odmeri se pa sicer lahko za to stroko še kak poseben prostor.

Po vinorodnih krajih, zlasti sedaj, ko je pričela trtna uš tako grozovito uničevati trsje, dolžan je najbolje učitelj, da kaže na vrtu svojem, kako s trto ravnati, da se ubrani uši. Po takih krajih je za šolski vrt vinarstvo ravno tako važno kakor sadjarstvo ali pa morda še važnejše. Koder so vinogradi okuženi, svetujem učitelju, ki mu je premajhen vrt na razpolaganje, naj se izključljivo peča le z vinarstvom. Imel bode pa tudi zaradi kolobarjenja vedno prostora za zelenjadarstvo.

Po krajih, koder je gozdarstvo važno (in kje ni pri nas?), poprime se učitelj lahko tudi vzganjanja gozdnih sadik.

Na velikem šolskem vrtu, ali sploh v kraju, kjer so razmere ugodne, bavi se bode šolski vrtnar tudi z vrbarstvom.

Iz mnogih ozirov priporočam učitelju lepotično vrtnarstvo, bodi si da vzgaja le cvetice, ali pa na velikih vrtih da napravlja večje nasade, kakor n. pr. kak majhen botaniški vrt v obliki skromnega parka.

Ker je šolski vrt zelo primeren prostor za čebelnjak in ker je učitelju prikladno pečati se z čebelarstvom, bodi tukaj omenjena tudi ta stroka kmetijstva.